

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Innspill fra AHR på fordeling av stipendiatstillinger

AHR har fått inn 4 forslag til stipendiatstillinger fra fagmiljøene. Instituttleder har rangert dem slik:

1. Stipendiatstilling i samisk arkeologi
2. Stipendiatstilling i teologi med tema «Health and Wellbeing in Christian Religion»
3. Stipendiatstilling i historie tilknyttet CNN: «Handelsreguleringer og realiteter i nordområdene ca. 1600 – 1750»
4. Stipendiatstilling i religionsvitenskap med tema «Urfolksreligion(ar) på museum»

Vedlagt ligger søknadene fra fagmiljøene og vurdering/rangering av hver enkelt søknad.

Vennlig hilsen

Tore Børseth Bentz
kontorsjef

—
tore.bentz@uit.no
77 64 47 51

Instituttets/senterets vurdering

Prosjekttittel:	stipendiatstilling i samisk arkeologi
Strategisk forankring	Forskning innen samiske spørsmål er forankret i UiTs strategier fra nivå 1 til AHR
Gjennomstrømming (navn på fullførte dr.gradskandidater)	
Forankring i fagmiljø	UiT har vært en spydspiss i utviklingen av samisk arkeologi og vår institusjon er i dag helt sentral for å sikre utdanning og forskning på feltet. Vi tar dette ansvaret på alvor og samisk arkeologi er integrert i de fleste arkeologiemner det undervises i på bachelor- og masternivå. Vi sørger dermed for at det utdannes arkeologer i Norge som kan arbeide med samisk fortid og kulturarv både innenfor forvaltning, formidling og forskning. Fagmiljøet har også en egen stilling i samisk arkeologi samt at flere av de fast ansatte arkeologene har samiske temaer som en selvfølgelig og sentral del av sin forskning.
Rekrutteringsgrunnlag	Se over og søknad
Kvalitet på søknaden (herunder evaluering av prosjekt/fagmiljø)	Meget god. Professor Bjørnar Olsen har hovedsakelig arbeidet med å bygge opp et internasjonalt ledende fagmiljø innen samtidsarkeologi. Men samtidig er hans kompetanse på det samiske meget høy. Det å igjen bruke hans forskningsstyrke innen forskning på det samiske vil være viktig. Sammen med Marte Spangen og Asgeir Svestad må dette være Nordens fremste fagmiljø innen feltet samisk arkeologi.
Forslag til veileder(e)	Bjørnar Olsen, Marte Spangen, Asgeir Svestad
Instituttets rangering av søknaden	1

Innspill angående stipendiatstilling i samisk arkeologi fra 2021

Bakgrunn

Siden 1980-tallet har samisk arkeologi vokst fram som en viktig og synlig del av nordisk arkeologi. Fagfeltet preges av stor tematisk spennvidde, der forskning på identitet, etnisk samhandling, økonomi, bosetning og religion har stått sentralt, men der også spørsmål knyttet til representasjon, repatriering, forskningshistorie og forskningens samtidpolitiske kontekst har vært viktige. Samisk arkeologi er dessuten kjennetegnet av et sterkt teoretisk fokus, ikke minst i forhold til postkoloniale og ting-teoretiske perspektiv, og har vært en viktig bidragsyter til den teoretiske debatten i Norge og Norden. Forskningen i dag preges også av de muligheter som nye analytiske metoder gir. Dette omfatter særlig genteknologi og isotop- og lipidanalyser, som blant annet har gitt ny innsikt i spørsmål tilknyttet ernæring og reindriftens framvekst.

UiT har vært en spydspiss i utviklingen av samisk arkeologi og vår institusjon er i dag helt sentral for å sikre utdanning og forskning på feltet. Vi tar dette ansvaret på alvor og samisk arkeologi er integrert i de fleste arkeologiemner det undervises i på bachelor- og masternivå. Vi sørger dermed for at det utdannes arkeologer i Norge som kan arbeide med samisk fortid og kulturarv både innenfor forvaltning, formidling og forskning. Fagmiljøet har også en egen stilling i samisk arkeologi samt at flere av de fast ansatte arkeologene har samiske temaer som en selvfølgelig og sentral del av sin forskning. Arkeologi er også en viktig del av etterutdanningskurset Samisk kulturkunnskap som er gitt siden 1998 i administrativt samarbeid med Senter for samiske studier.

Det er avlagt ni doktoravhandlinger i arkeologi ved UiT med samisk tematikk siden 1991; arbeider som har gitt avgjørende bidrag til vår forståelse av samisk fortid. Samlet utgjør de nesten halvparten av doktorgradene avlagt i arkeologi ved UiT. Den faglige gjennomstrømningen er tilfredsstillende, noe som også sees i det faktum at samtlige som har påbegynt en doktorgrad innen emnet har fullført. Det er imidlertid hele 16 år siden det sist ble ansatt en universitetsstipendiat innenfor samisk arkeologi ved UiT, da ved Tromsø museum. Den siste universitetsstipendiaten ved HSL ble ansatt for 19 år siden. Gode prosjekter har sikret ytterligere tre eksternt finansierte NFR-stipendiater i samisk arkeologi etter den tid, men det er nå nærmere sju år siden den siste av dem disputerte ved HSL.

Begrunnelse for stilling

For å sikre fortsatt videreutvikling av forskningen på samisk arkeologi og kulturminnevern er det helt avgjørende å sørge for en mer stabil forskningsrekruttering. Dette behovet må ses i sammenheng med at den arkeologiske forskningen på samisk fortid fortsatt preges av store geografiske og kronologiske skjevheter, og der også dagens forventninger til forskningsbasert kunnskap reiser nye spørsmål og krever bredere tematisk dekning.

Til tross for intensiv forskning i flere tiår har dagens nasjonalgrenser i stor grad lagt føringer på forskningens geografiske fokus. Det er derfor viktig med overgripende og komparative studier, noe som for øvrig etterlyses i Forskningsrådets evaluering HUMEVAL fra 2017. Samtidig har videreutviklingen av teorier og analytiske metoder åpnet for helt nye muligheter til å forstå prosesser og sammenhenger i samisk fortid. Dette kan for eksempel omfatte geografisk komplementære undersøkelser av samisk bosetning og

befolkningsutvikling, økonomiske og sosiale aspekt ved domestiserings-prosesser og menneske-dyr relasjoner, strategier for og konsekvenser av møter med ikke-samiske samfunn, religiøs og sosial materiell artikulering, samisk etnogenese samt spørsmål knyttet til repatriering og samisk kulturarv.

UiT har Nordens fremste forskningsmiljø i samisk arkeologi. Tre av arkeologene ved AHR har dette som en svært sentral del av sin forskning (Olsen, Spangen og Svestad), og ytterligere to har levert viktige bidrag på feltet (Hood og Nilsen). I tillegg er det arkeologer ved Universitetsmuseet som har høy kompetanse innen samisk arkeologi og her finnes også den langt største arkeologiske samlingen med samisk materiale i Norden. Det er således et ytterst kompetent, empirisk solid og aktivt forskningsmiljø som en stipendiat vil inngå i og som vil sikre forskerutdanning og veiledning på høyeste nivå. Nevnes her skal også vårt langvarige samarbeid med Senter for samiske studier, blant annet gjennom flere internasjonale forskningsprosjekt (bl.a. Hunters in transition; Home, hearths and households in the Circumpolar North), og som utgjør ytterligere en logistisk og faglig ressurs i denne sammenhengen.

Forskerrekruttering innen samisk arkeologi ligger åpenbart innenfor rammen av UiTs strategier og satsinger, og UiT har et særlig ansvar for å fremme forskning på samisk fortid. Dette ikke minst sett i lys av dagens offentlige ordskifte, der samisk fortid blir gjort til gjenstand for omfattende debatt og avvisning. UiT spiller i så måte en helt avgjørende rolle ved å bidra til å vedlikeholde, styrke og fornye arkeologisk forskning på samisk fortid. En viktig måte å realisere dette på er å gi en ny mulighet for å rekruttere lovende kandidater til forskerutdanning i samisk arkeologi.

På bakgrunn av ovennevnte ber vi fakultetet prioritere en stipendiatstilling i samisk arkeologi. En slik stilling bør lyses ut bredt med begrunnelse i etterlyste studier og forskningstemaer.

Bjørnar Olsen

Marte Spangen

Asgeir Svestad

Instituttets/senterets vurdering

Prosjekttittel:	Health and Wellbeing in Christian Religion
Strategisk forankring	<p>Knyttes til den nyetablerte forskningsgruppen RELW.</p> <p>Videre vil prosjektet kunne binde sammen miljøer ved instituttet som normalt ikke har samarbeidet:</p> <p>One of the stated goals of AHR's strategic plan is to stimulate cross-disciplinary and multidisciplinary research collaboration ("stimulere til tverrfaglig og flerfaglig forskningssamarbeid"). The proposed doctoral project will serve as a focal point of collaboration both within the department (potentially including historical and archaeological dimensions) and with other departments and institutes. Furthermore, the comparative element of the project (especially if the candidate pursues historical or ethnographic comparative approach) will contribute to fulfilling AHR's responsibility to study sami, kven, and indigenous cultures. The project will also contribute to realizing the strategic goals of UiT, particularly in the area of "Health, welfare and quality of life."</p>
Gjennomstrømming (navn på fullførte dr.gradskandidater)	
Forankring i fagmiljø	<p>God forankring i teologimiljøet. Teologimiljøet ved UiT er lite men har de siste årene vært miljøet med sterkest publisering ved instituttet. Det har vært lite oppmerksomhet på den meget gode forskningen ved teologi.</p>
Rekrutteringsgrunnlag	Internasjonalt godt
Kvalitet på søknaden (herunder evaluering av prosjekt/fagmiljø)	<p>Meget høy. István Czachesz er den forsker ved AHR med flest publikasjoner på nivå 2 de siste par år.</p>
Forslag til veileder(e)	István Czachesz
Instituttets rangering av søknaden	2

Application for a PhD position

Project Title: Health and Wellbeing in Christian Religion

István Czachesz

Short description of the research project

The dissertation project will examine health and wellbeing in the Christian tradition. The project will be embedded in the work of the research group “Religion, Health, and Wellbeing: A multi-disciplinary approach,” which is led by the thesis supervisor.

Background

According to sociologist Rodney Stark, the early Christ believers created a “miniature welfare state” within ancient Roman society. Christians famously attributed miraculous healings to Jesus and the apostles, and often described Christ as a physician. The image of Christ as a healer of both souls and bodies went hand in hand with a responsibility of his followers to heal and practice charity. In the emergent Christian movement, caring for the weak, sick, and poor was seen as a primary obligation. In the modern history of Christianity, the provision of bio-medical health care worldwide has been a major objective, often following the colonial expansion of Western influence. Modern and traditional healthcare continue to exist side by side, with local and Western religious traditions blending into each other. Finally, concern for societal wellbeing has manifested itself in intellectual movements and activism, such as liberation theology and the social gospel.

In recent years, the connection between religion and wellbeing has been the subject of empirical research. On the one hand, the positive and negative effects of religiosity on individual and societal welfare are studied. On the other hand, the interdisciplinary study of ritual healing practices attempts to shed light on the mechanisms of healing in traditional, complementary, and alternative medicine. In the wider context, the role of religion in human evolution and pre-history has been examined. These approaches are now being applied to the historical and ethnographic study of religious traditions, past and present.

Doctoral project

The aim of the doctoral project is to explore one or more aspects of religion, health, and wellbeing in the Christian tradition, with a chosen conceptual, historical, or empirical emphasis. We can mention some of the possible dissertation topics:

- The concept of wellbeing in Christianity (focusing on a given period or thinker)
- Healing practices in the textual and archaeological sources
- A comparative study of religious healing in Christianity and other traditions
- An empirical study of healing practices in contemporary communities

The project will employ a selection of appropriate theoretical perspectives and methodological tools, benefitting from the support of the multidisciplinary research community led by the thesis advisor. Advertising the position in the broader Nordic context will likely attract a number of highly qualified candidates, such as from the Faculty of Theology of the University of Helsinki, the University College Stockholm, and Aarhus University. Applicants can also be expected

from other countries, such as the Aristotle University of Thessaloniki, The Masaryk University of Brno, and the University of California, Northridge.

Justification of the position

The doctoral student employed for the position will strengthen the interdisciplinary profile of both the department and the theology program. It is crucial for the future of Norwegian society and the academic world in general to nurture young academics who are embedded in more than one disciplinary tradition, mediating between naturalistic and humanistic approaches. Furthermore, the project will have direct relevance for the students of the theology program who seek employment in the churches. The doctoral student can be a role model and support the education of BA and MA students in the theology and religious studies programs.

Strategic role of the position in light of AHR's strategic plan

One of the stated goals of AHR's strategic plan is to stimulate cross-disciplinary and multidisciplinary research collaboration ("stimulere til tverrfaglig og flerfaglig forskningssamarbeid"). The proposed doctoral project will serve as a focal point of collaboration both within the department (potentially including historical and archaeological dimensions) and with other departments and institutes. Furthermore, the comparative element of the project (especially if the candidate pursues historical or ethnographic comparative approach) will contribute to fulfilling AHR's responsibility to study sami, kven, and indigenous cultures. The project will also contribute to realizing the strategic goals of UiT, particularly in the area of "Health, welfare and quality of life."

Integration within the academic environment (fagmiljø)

The project will be embedded in the work of the "Religion, Health, and Wellbeing" research group, based at AHR, including members and collaboration partners from other departments and faculties at UiT. The dissertation project will be presented and discussed at research group meetings. The multidisciplinary research group will provide a source of expertise on various relevant historical, philosophical, psychological, ethnographic, and medical topics. Guest lectures by external collaborators will provide further opportunities for exchange and consultation. Within the theology program, the dissertation will benefit from a dialog with the "Phenomenology and Bodies of Knowledge" research group, led by Professor Espen Dahl, especially in the area of ritual practices and religious experiences. Finally, the project will benefit from visits by leading international scholars in the framework of Erasmus teacher exchange agreements with the University of Helsinki and the University College Stockholm.

The thesis supervisor

The dissertation project will be supervised by Professor István Czachesz at the Department of Archeology, History, Religious Studies, and Theology. Czachesz published 100 academic articles in periodicals and edited volumes, five monographs (three in English), two co-authored books (in English, German, and Hungarian), and seven edited and co-edited volumes. He is the leader of the research group "Religion, Health, and Wellbeing: A multi-disciplinary approach." He has been at the forefront of applying insights from natural sciences to the historical study of religions and has participated in several collaborative projects that pursued the new perspective. His recent publications include "Visions with authority," in J. Frey, F. Tóth, and M. Jost (eds), *Authorship and Authorization Strategies* (Tübingen 2019), 207-226; "Evolutionary theory on the move: New perspectives on evolution in the cognitive science of religion," *Unisinos Journal of Philosophy* 19(3), 2018, 263-271; and *Cognitive Science and the New Testament: A New Approach to Early Christian Research* (Oxford 2017).

Instituttets/senterets vurdering

Prosjekttittel:	Handelsreguleringer og -realiteter i Nordområdene ca. 1600–1750
Strategisk forankring	Forankret i forskningsgruppen CNN. UiT har et særlig ansvar for forskning på nordområdene, nedfelt både i universitetet sentralt og HSL-fakultetet sine strategier. AHR sin del av dette ansvaret er blant annet forskning på nordområdenes historie, med særlig vekt på Nord-Norges flerkulturelle fortid og historiske forbindelse til den nære og fjerne omverden. Forskningsgruppen Creating the New North (CNN) er i den forbindelse landets fremste (og eneste) fagmiljø for studiet av nordområdenes eldre historie.
Gjennomstrømming (navn på fullførte dr.gradskandidater)	
Forankring i fagmiljø	CNN er en meget veldrevet og forskningsaktiv forskningsgruppe. CNN er også en av forskergruppene som fikk høy score i Humanioraevalueringa og har derfor driftsmidler fra NFR for å følge opp og utvikle videre arbeidet i forskningsgruppen.
Rekrutterings- grunnlag	
Kvalitet på søknaden (herunder evaluering av prosjekt/fagmiljø)	Meget god
Forslag til veileder(e)	Sigrun H. Berg. Nytilsatt førsteamanuensis i feltet tidlig nytid (under tilsetning)
Instituttets rangering av søknaden	3

Handelsreguleringer og -realiteter i Nordområdene ca. 1600–1750

UiT har et særlig ansvar for forskning på nordområdene, nedfelt både i universitetet sentralt og HSL-fakultetet sine strategier. AHR sin del av dette ansvaret er blant annet forskning på nordområdenes historie, med særlig vekt på Nord-Norges flerkulturelle fortid og historiske forbindelse til den nære og fjerne omverden. Forskningsgruppen Creating the New North (CNN) er i den forbindelse landets fremste (og eneste) fagmiljø for studiet av nordområdenes eldre historie. Gruppens aktivitet i de siste årene har resultert i en rekke fagkonferanser, publikasjoner og et større NFR-prosjekt (The Protracted Reformation in Northern Norway) som belyser regionens politiske, økonomiske og kulturelle historie. CNN er også en av forskergruppene som fikk høy score i Humanioraevalueringa og har derfor driftsmidler fra NFR for å følge opp og utvikle videre arbeidet i forskningsgruppen.

Med disse midlene har gruppen siden 2018 utvidet sitt satsingsområde i forbindelse med den pågående søknaden «The Forbidden North», som undersøker Nord-Norges økende integrering i internasjonale handelsnettverk mellom ca. 1300 og 1750. Økt internasjonal interesse i Arktis har i de siste årene reist en rekke spørsmål vedrørende internasjonale aktørers adgang til og kontroll over regionens resurser. Vår gruppe vil sette disse spørsmålene i en historisk kontekst, og vise hvordan bl.a. nordiske stater regulerte internasjonale virksomheter i nord, og hvordan disse virksomhetene påvirket samfunn og kultur i Nord-Norge.

Det er et ambisiøst prosjekt som krever høy faghistorisk kompetanse. Per dags dato har CNN ingen stipendiater som kan bidra til prosjektet, og prosjektet har et særlig behov for kandidater med ferdigheter innenfor forskning på normative og dokumentariske kilder fra tidlig nytid. Derfor søker vi nå om en ph.d.-stilling som kan jobbe med handelsreguleringer og -realiteter i Nordområdene ca. 1600–1750 – for å styrke vårt pågående forskningsprosjekt, og for å fylle et stort kunnskapshull.

Det finnes lite forskning om handelsregulering i Nord-Norge på 1600- og 1700-tallet. Mens temaet har stått sterkt i middelalderforskning, er det en påfallende mangel på engasjement for å følge utviklingslinjer inn i tidlig nytid. Både norsk og internasjonal faglitteratur om perioden fokuserer på området sør for Trondheim, pga. den kraftige utviklingen av skogsdrift og bergverk som førte til økonomiske oppgangstider. Dessuten er forskning om perioden preget av et tematisk metodologisk nasjonalisme, hvor utenlandske forskere overser DK-NOR sin rolle i handel i og rundt Kvitsjøen, mens norske forskere viser en mangel på nyansering i sin drøfting av utlendingers handelsvirksomheter utenfor de lovlige handelssfærene i landets sørlige regioner.

Det finnes imidlertid et rikt, men lite utnyttet kildegrunnlag i Danmark og Norge som kan belyse både den normative og reelle handelssituasjonen nordenfjells. Primærkildene gir et klart bilde av at handelsrelasjonene og handelsnettverkene endrer seg i Nord-Norge, og at ulovlig handel med utenlandske kjøpmenn blir spesielt viktig. I 1729 mistet Bergen privilegiene de hadde holdt på handelen nordenfjells i flere århundrer. Dette markerte slutten på en lang utvikling gjennom 1600-tallet, som åpner for en rekke spørsmål: Skyldtes denne nedgangen over Bergen en manglende involveringsvilje fra Oldenburgerne og den voksende embetsstanden, eller ble den internasjonale konkurransen for sterk?

I løpet av 1500-tallet er det argumentert for at fisket nordenfjells var i stort, at nesten hver eneste fisker hadde et ulovlig handelsforhold med en utenlandsk kjøpmann. Denne økte handelen skyldtes den sterke veksten i hollandske og engelske skip som passerte langt norgeskysten på vei for å benytte den «nyoppdagede» nordsjøruten til Russland. Disse skipene brakte med seg de samme varene som kjøpmennene i Bergen og Trondheim hadde tradisjonelt forsynt befolkningen med, men de utenlandske kjøpmennene kunne ofte tilby varene til en billigere penge. Christian IV sees ofte på som en motkjemper av den passive utenrikspolitikken overfor de utenlandske kjøpmennene. Han krevde tollavgift og skatt av utenlandske skip, og de som ikke betalte fikk godset konfiskert om de ble tatt. Spørsmålene angående

rettigheter i nordområdene var en direkte grunn til Kalmarkrigen (1611–1613) og flere andre spente utenrikspolitiske situasjoner med de store sjøfartsnasjonene.

Mange skriv, brev og ordinanser ble utgitt angående privilegiene og hvordan folket nordenfjells skulle forholde seg til sine kjøpmenn. Men primærkildene viser at disse ikke ble overholdt. Det var avanserte nettverk av ulovlig handel blant allmuen, og spesielt embetsmenn opererte ofte stort innenfor ulovlig handel, noe som ble bevist ved en rekke kongelige kommisjoner som ble nedsatt etter klager fra kjøpmennene i Trondheim og Bergen. En økende konkurranse mellom nettopp Trondheim og Bergen i tillegg til en generell nedgangsperiode både demografisk og økonomisk nordenfjells førte til at det tradisjonelle utredersystemet kollapset, den nye merkantilismen som ble fremmet av Oldenburgerne gjorde også denne modellen utdatert. Man ser altså en markant endring i måten handelen og handelsnettverk utviklet seg på, grunnet endringer i demografiske, økonomiske og realpolitiske omstendigheter.

De normative kildene er en viktig pekepinn, men de kan ikke gi det fullstendige svaret. Det foreslåtte prosjektet vil forsøke å besvare problemstillingene reist over ved å utføre en grundig analyse av skjæringspunktet mellom de normative kildene og den realiserte praksismodellen nordenfjells for å kunne kartlegge denne endringen gjennom 1600- og tidlig 1700-tallet. Dette vil oppnås ved å utvikle en metodologisk tilnærming basert på kvalitativ og kvantitativ analyse av overlevert arkivmateriale som har forblitt ubenyttet i tidligere forskning. Studien vil være samtidsaktuell ved at den gir historisk dybde til forhold angående de lange utviklingstrekk av statsinvolvering i handelsvirksomhet nordenfjells.

Instituttets/senterets vurdering

Prosjekttittel:	Urfolksreligion(ar) på museum
Strategisk forankring	Med fokus på urfolk og deira situasjonar både lokalt og globalt er INREL tungt forankra i forskingsstrategiane på instituttet (AHR), fakultetet (HSL) og UiT sentralt. Forskingsgruppa er del av UiT sitt satsingsområde «samfunnsutvikling og demokratisering». Fleire av FN sine berekraftsmål er tematisert i INREL si forskning.
Gjennomstrømming (navn på fullførte dr.gradskandidater)	
Forankring i fagmiljø	Stipendiatstillinga vil inngå i forskingsprosjektet «The Governmateriality of Indigenous Religion(s)» (GOVMAT) og i forskingsgruppa «Indigenous Religion(s): Local Grounds, Global Networks» (INREL) som er leia av Siv Ellen Kraft og Bjørn Ola Tafjord, begge professorar i religionsvitskap ved AHR.
Rekrutteringsgrunnlag	Godt
Kvalitet på søknaden (herunder evaluering av prosjekt/fagmiljø)	I HUMEVAL (2017) fekk INREL toppkarakter og vart halden fram i hovudrapporten som ei «especially high-performing and world-leading group». Også i konkurransen om eit UiT Aurora-senter i 2019 fekk vi framifrå internasjonale fagfellelvurderingar, men vart innstilt som reserve og oppmoda om å søke på nytt neste år. Samstundes fekk vi for andre gong på rad stønad frå NFR sitt FRIPRO-program til eit forskarprosjekt: GOVMAT (2020–2024) der denne nye stipendiatstillinga vil inngå. Ved HSL-fakultetet har INREL frå 2020 status som forskingsgruppe på toppnivå.
Forslag til veileder(e)	Bjørn Ola Tafjord, Siv Ellen Kraft
Instituttets rangering av søknaden	# 4. I denne rangeringen ligger en vurdering av at de tre øvrige søknadene kommer fra miljøer hvor det er ingen eller kun en stipendiat.

Framlegg til stipendiatstilling i religionsvitenskap (INREL) med oppstart i 2021

TEMA FOR PROSJEKTET

Urfolksreligion(ar) på museum

Stipendiaten skal forske på materielle framstillingar av urfolksreligion(ar) i museum, innanfor rammene av prosjektet «The Governmateriality of Indigenous Religion(s)» (GOVMAT). Slike framstillingar påverkar korleis urfolk og deira tradisjonar vert forstått. Dei kan også påverke religiøse og politiske praksisar. Museum er interaktive institusjonar og teknologiske apparat med makt. Deira utstillingar, artefakter, bygningar, samarbeid, mandat, historier, arkiv, katalogar, nettsider, forskning, samling, klassifisering, formidling og marknadsføring bidreg i dag til særskilte komplekse og vidtrekkande materialiseringar av urfolksreligion(ar). Tradisjonar og identitetar vert uttrykt, omforma, utfordra og forsterka på stadig nye måtar der. Difor er det interessant og viktig å studere desse prosessane.

Søkarar må skissere ein casestudie frå anten Latin-Amerika eller Skandinavia, eller ein komparativ studie av casar på tvers av desse regionane. Førekunnskap om aktuelle kontekstar og relevante språkkunnskapar er føresetnader for å verte tilsett i stipendiatstillinga.

FORANKRING I FRAMIFRÅ FAGMILJØ OG STRATEGIAR

Stipendiatstillinga vil inngå i forskingsprosjektet «The Governmateriality of Indigenous Religion(s)» (GOVMAT) og i forskingsgruppa «Indigenous Religion(s): Local Grounds, Global Networks» (INREL) som er leia av Siv Ellen Kraft og Bjørn Ola Tafjord, begge professorar i religionsvitenskap ved AHR.

Med stønad frå AHR og HSL-fakultetet arbeider forskingsgruppa strategisk mot Aurora- og SFF-søknadar. Stipendiatstillinga vil vere eit viktig bidrag til dette. For å lukkast med målsetjinga om å utvide ein ny forskingsfront internasjonalt er forskingsgruppa avhengig av å tiltrekke seg og utvikle unge framifrå forskarar.

I HUMEVAL (2017) fekk INREL toppkarakter og vart halden fram i hovudrapporten som ei «especially high-performing and world-leading group». Også i konkurransen om eit UiT Aurora-senter i 2019 fekk vi framifrå internasjonale fagfellelvurderingar, men vart innstilt som reserve og oppmoda om å søke på nytt neste år. Samstundes fekk vi for andre gong på rad stønad frå NFR sitt FRIPRO-program til eit forskarprosjekt: GOVMAT (2020–2024) der denne nye stipendiatstillinga vil inngå. Ved HSL-fakultetet har INREL frå 2020 status som forskingsgruppe på toppnivå.

Med fokus på urfolk og deira situasjonar både lokalt og globalt er INREL tungt forankra i forskingsstrategiane på instituttet (AHR), fakultetet (HSL) og UiT sentralt. Forskingsgruppa er del av UiT sitt satsingsområde «samfunnsutvikling og demokratisering». Fleire av FN sine berekraftsmål er tematisert i INREL si forskning.

INREL har sidan etableringa i 2015 hatt fire doktorgradsstipendiatar. Den første (Nikanorova) leverte avhandlinga si på tilnærma normert tid våren 2019, har no overgangsstipend og er ein framifrå kandidat til postdokstipend i GOVMAT-prosjektet. To (Brew og Jennings) har no cirka eitt år att av stipendtida si og begge er i rute. Ei (Moitra) byrja hausten 2019 og har over tre år att. To av dei har vore finansiert av NFR (gjennom INREL sitt første FRIPRO-prosjekt) og dei to andre av UiT.

Stipendiatane deltek i den nasjonale forskarskulen Religion-Values-Society (RVS), der Kraft og Tafjord

er aktive deltakarar, og Kraft sit i styret. Ein eventuell ny stipendiat vil også delta i ein nasjonal forskarskule.

Frå medio 2021 vil INREL berre ha éin doktorgradsstipendiat, og dermed god rettleiingskapasitet. Kraft og Tafjord vil gi tett rettleiing, både i individuelle møter og gjennom prosjektseminar for doktorgrads- og postdok-stipendiatar kvar veke. GOVMAT startar i august 2020, og den nye stipendiaten vil kunne byrje i stillinga si berre få månader etterpå og slik få vere del av det større prosjektet gjennom heile stipendiatperioden. Dei tematiske og regionale avgrensingane av doktorgradsprosjektet, i tråd med Kraft og Tafjord sine ekspertiser, er med på å sikre at det er gjennomførleg på normert tid.

Medlemskap i GOVMAT og INREL vil gi stipendiaten ei sentral rolle i ein større forskarfellesskap både lokalt og internasjonalt. I GOVMAT og INREL vil stipendiaten få høve til å arbeide i faget sin internasjonale forskingsfront. Stipendiaten vil dessutan få drage vekslar på våre tverfaglege samarbeid. Internt på UiT omfattar dette professor Trude Fonneland og fagmiljøet ved UMAK, professor Bjørnar Olsen og fagmiljøet i samtidsarkeologi ved AHR, og førstelektor Monica Grini og museumskomponenten av medie- og dokumentasjonsvitskap ved ISK. Nasjonalt inkluderer det fagmiljøet i museologi og kulturhistorie ved UiO, og internasjonalt mellom anna det antropologiske og museologiske ERC-prosjektet «Indigeneities in the 21st Century» leia av professor Philipp Schorch ved Ludwig-Maximilians-Universität München.

Vi har fleire særskildt godt kvalifiserte kandidatar til denne stipendiatstillinga blant våre eigne masterstudentar som vart ferdige i 2018 og 2019. Utlysinga av stillinga vil verte spreidd gjennom våre internasjonale nettverk for å sikre eit breitt og godt søkargrunnlag.